

NOMINATSIYA STRATEGIYALARI ORQALI FREYMINGNING
SHAKLLANISHI (FRANSUZ VA O‘ZBEK MEDIA DISKURSIDA DIPLOMATIK
VOQEALAR MISOLIDA)

Haydarova Bahora Asliddin qizi

Samarqand davlat chet tillar instituti stajyor-o‘qituvchisi

bahorahaydarova19@gmail.com

Annotatsiya: Maqolada fransuz va o‘zbek tilidagi diplomatik media diskursida nominatsiya strategiyalari orqali freymingning shakllanishi qiyosiy o‘rganiladi. Nazariy asos sifatida R. Entmanning freyming konsepsiyasi hamda M. Reisigl va R. Wodakning diskurs-tarixiy yondashuvi qo‘llanadi. Tahlilda siyosiy aktorlar, davlatlar, munosabatlar va jarayonlarni nomlashning kontekstual-pragmatik vazifalari aniqlanadi. Natijalar nominatsiyalar referentlarni muayyan toifaga kiritish, ularning munosabatdagi rolini belgilash va matn bo‘ylab o‘zaro bog‘lanish orqali freymni shakllantirishini ko‘rsatadi. Tarixiy nomlashlar davomiylik va geosiyosiy bog‘liqlikni, yangilanishga oid nomlar siyosiy o‘zgarishni, diplomatik maqom nomlari esa davlatlararo yaqinlashuvni oldinga chiqaradi. Tadqiqot nominatsiyaning voqea talqinini tashkil etuvchi lingvopragmatik vosita sifatidagi rolini ochib beradi.

Kalit so‘zlar: freyming, nominatsiya strategiyalari, media diskurs, diskurs-tarixiy yondashuv, diplomatik diskurs, lingvopragmatika, fransuz tili, o‘zbek tili.

Abstract: This article comparatively examines how nomination strategies construct frames in French- and Uzbek-language diplomatic media discourse. The theoretical framework combines R. Entman’s concept of framing with the Discourse-Historical Approach developed by M. Reisigl and R. Wodak. The analysis identifies the contextual and pragmatic functions of naming political actors, states, relations and processes. The findings show that nominations construct frames by categorising referents, assigning relational roles and establishing connections across a text. Historical designations foreground continuity and geopolitical dependence, nominations of renewal highlight political change, and diplomatic status designations foreground rapprochement between states. The study demonstrates the role of nomination as a linguopragmatic resource that organises the interpretation of diplomatic events.

Keywords: framing, nomination strategies, media discourse, discourse-historical approach, diplomatic discourse, linguopragmatics, French, Uzbek.

Bugungi globallashuv sharoitida ommaviy axborot vositalari xalqaro ijtimoiy-siyosiy jarayonlarni yoritish va ular haqidagi tasavvurlarni shakllantirishda muhim o‘rin tutadi. O‘zbekiston Prezidenti Shavkat Mirziyoyev ta’kidlaganidek: “Global ijtimoiy-siyosiy jarayonlar beqiyos shiddat bilan o‘zgarayotgan hozirgi o‘ta murakkab va notinch dunyoda ommaviy axborot vositalarining o‘rni va ta’siri har qachongidan ham kuchli ahamiyat kasb etayotganini hammamiz sezib-anglab turibmiz” [21]. Shu jihatdan, diplomatik voqealarning

media diskursida qanday taqdim etilishi, siyosiy subyektlar qanday nomlanishi va davlatlararo munosabatlarning qaysi jihatlarini oldinga chiqarilishi muhim ilmiy masalalardir.

Diplomatik yangiliklarda bir shaxs yoki davlat turli nomlar orqali tanishtirilishi mumkin. Davlat rahbarini lavozimi bilan nomlash uning institutsional maqomini, boshqa rahbarning “hamkasbi” sifatida ifodalash esa munosabatdagi rolini ko‘rsatadi. Davlatning “sobiq sovet respublikasi”, “Yangi O‘zbekiston” yoki “strategik hamkor” sifatida nomlanishi ham uning turli jihatlarini faollashtiradi. Bunday tanlovlar voqeani tarixiy davomiylilik, siyosiy yangilanish yoki diplomatik yaqinlashuv nuqtayi nazaridan talqin qilishga yo‘naltiradi.

Mavzuning dolzarbligi O‘zbekiston va Fransiya o‘rtasidagi diplomatik munosabatlarning rivojlanishi hamda bu jarayonning ikki tildagi matnlarda turlicha taqdim etilishi bilan bog‘liq. 2023-yilgi Samarqand uchrashuvi va 2025-yilgi Fransiya davlat tashrifi davlatlararo aloqalarni nomlash, siyosiy aktorlarni taqdim etish va hamkorlik maqomini ifodalashni qiyosiy o‘rganish uchun o‘zaro bog‘liq material beradi. Ayniqsa, bir voqea doirasida qo‘llangan nominatsiyalarning qanday tasvir yaratishi va bu tasvirning matn bo‘ylab qanday davom ettirilishini aniqlash muhimdir.

Tadqiqotning maqsadi – fransuz va o‘zbek tilidagi diplomatik matnlarda siyosiy aktorlar, davlatlar, munosabatlar va jarayonlarni nomlash strategiyalarini aniqlash hamda ularning o‘zaro bog‘lanishi orqali freymning qanday shakllanishini qiyosiy tahlil qilish. Ishning lingvopragmatik yo‘nalishi nominatsiyaning lug‘aviy ma‘nosi bilan birga, uning muayyan xabarda bajaradigan vazifasini o‘rganishda namoyon bo‘ladi.

R. Entmannning freyming konsepsiyasida voqelikning ayrim jihatlarini tanlash va ularning matndagi ahamiyatini oshirish markaziy o‘rin tutadi. Bunday tanlov muammoni belgilash, sabablarni izohlash, baholash yoki yechimlarni ilgari surishga xizmat qiladi [3]. Diplomatik voqea haqidagi xabarda tarixiy aloqalar, iqtisodiy manfaatlar yoki munosabatlarning yangi maqomi oldinga chiqarilishi mumkin. Freym shu jihatlarining matnda qanday bog‘langanini va voqeani tushuntirishga qanday xizmat qilayotganini ko‘rsatadi.

Mazkur tadqiqotda freym voqeaning muayyan jihatini ustuvor qilib, uning talqinini tashkil etuvchi mazmuniy tuzilma sifatida olinadi. Nominatsiyalar shu tuzilmani yaratishda referentni muayyan toifaga kiritish va uning munosabatdagi rolini belgilash orqali qatnashadi. Masalan, “sobiq sovet respublikasi” davlatning tarixiy mansubligini faollashtirsa, “strategik hamkor” uning hozirgi diplomatik rolini oldinga chiqaradi. Ushbu nomlarning boshqa matn qismlari bilan bog‘lanishi tarixiy yoki hamkorlikka asoslangan talqinni davom ettiradi.

M. Reisigl va R. Wodakning Diskurs-tarixiy yondashuvi nominatsiyalarni ijtimoiy, siyosiy va tarixiy kontekst bilan bog‘liq holda o‘rganishga asos bo‘ladi [8]. Ushbu yondashuvda nominatsiya strategiyasi aktorlar, obyektlar, hodisalar va jarayonlarning qanday nomlanishi hamda kategoriyalashtirilishiga qaratiladi. Predikatsiya esa ularga qanday xususiyat va baholar nisbat berilishini o‘rganadi. Maqolada ushbu farqlash nomlashning freym hosil qilishdagi vazifasini aniq ko‘rsatish uchun qo‘llanadi.

Nominatsiyaning pragmatik vazifasi referentning qaysi jihatini tanishtirish uchun tanlanganida ko‘rinadi. “Homologue” siyosiy shaxsni mos lavozimdagi boshqa tomon bilan munosabati orqali ko‘rsatadi. “Davlatimiz rahbari” esa lavozimni umumiy mamlakatga

mansublik bilan birlashtiradi. Har ikkisi aktorni nomlaydi, biroq birinchisida diplomatik rol, ikkinchisida esa ichki mansublik pozitsiyasi oldinga chiqadi. Shu tanlovlar voqea ishtirokchilarining matnda qanday tomonlar sifatida ko‘rinishini tashkil etadi.

P. Charaudeau qarashlari media axborotini kommunikativ sharoit va ma’no yaratish jarayoni bilan bog‘liq holda o‘rganishga yordam beradi [1]. Mazkur tadqiqotda bu yondashuv nomlash tanlovlarini manbaning vazifasi bilan birga tushuntirish uchun qo‘llanadi. Rasmiy bayonotda kelishilgan diplomatik maqom, yangilik xabarida voqeaning muhim natijasi, tahliliy maqolada esa davlatlarning manfaat va munosabatlari oldinga chiqarilishi mumkin. Shuning uchun nominatsiyalar ular qo‘llangan janr va matnning umumiy yo‘nalishi doirasida izohlanadi.

Ushbu uch yondashuv tadqiqotda o‘zaro bog‘langan vazifalarni bajaradi: Entman konsepsiyasi voqea talqinining tashkil etilishini, Reisigl va Wodak yondashuvi shu talqinda qatnashgan nomlash strategiyalarini, Charaudeau qarashlari esa nomlashning kommunikativ sharoitini tushuntirishga xizmat qiladi.

Tahlil birligi sifatida siyosiy aktor, davlat, munosabat, obyekt yoki jarayonni nomlovchi so‘z va ot birikmalari olindi. Ular mazkur tadqiqot uchun quyidagi to‘rt guruhga ajratildi.

Funksional nominatsiya aktorni lavozimi yoki institutsional vazifasi orqali nomlaydi: “Le Président de la République”, “ministre des Affaires étrangères”, “davlat rahbari”. Bu birliklar shaxsni voqeadagi rasmiy maqomi bilan tanishtiradi.

Munosabat nominatsiyasi shaxs yoki davlatning boshqa tomon bilan aloqasini, shuningdek, munosabatning maqomini ifodalaydi: “homologue”, “hamkor”, “partenariat stratégique”, “strategik sheriklik”, “do‘stlik”. Bunday nomlashlarda referentning o‘zaro aloqadagi roli oldinga chiqariladi.

Kategorial nominatsiya davlat yoki obyektning muayyan tarixiy, mintaqaviy yoxud siyosiy-konseptual toifaga kiritadi: “pays d’Asie centrale”, “ex-république soviétique”, “Yangi O‘zbekiston”. Resurslarni “minerais stratégiques” sifatida nomlash ham ularni muayyan ahamiyatga ega obyektlar toifasiga kiritadi.

Jarayon nominatsiyasi siyosiy o‘zgarish va harakatlarni nomlaydi: “réformes”, “ouverture”, “rehaussement”, “islohotlar”, “yangilanishlar”. Bu birliklar matnda qanday o‘zgarish kechayotgani va u qaysi yo‘nalishda taqdim etilayotganini bildiradi.

Funksional nominatsiyalar orqali siyosiy aktorlarni taqdim etish

“Le Président de la République a reçu Shavkat Mirziyoyev, Président de la République d’Ouzbékistan, ce mercredi à l’occasion d’une visite d’Etat en France.”

(Élysée, 12.03.2025.)

Respublika Prezidenti shu chorshanba kuni Fransiyaga davlat tashrifi munosabati bilan O‘zbekiston Respublikasi Prezidenti Shavkat Mirziyoyevni qabul qildi.

“Emmanuel Makron davlatimiz rahbariga tashrif bilan kelish taklifi hamda Fransiya delegatsiyasiga ko‘rsatilayotgan samimiy mehmondo‘stlik uchun minnatdorlik bildirdi. Fransiya rahbari Yangi O‘zbekistonda amalga oshirilayotgan ortga qaytmas islohotlar dasturini to‘liq qo‘llab-quvvatladi.”

(Yuz.uz, 02.11.2023.)

Fransuz tilidagi “Le Président de la République”, “Président de la République d’Ouzbékistan” hamda o‘zbek tilidagi “davlatimiz rahbari”, “Fransiya rahbari” birliklari funksional nominatsiyalardir. Ular shaxslarni davlat nomidan ish yurituvchi rasmiy vakillar sifatida ko‘rsatib, davlatlararo rasmiy muloqot freymini shakllantiradi. “Davlatimiz rahbari” nomida lavozim umumiy mamlakatga mansublik bilan birlashtiriladi. Shu orqali o‘quvchiga uchrashuv shaxsiy aloqa emas, mamlakat vakillari o‘rtasidagi munosabat sifatida taqdim etiladi; o‘zbek tilidagi nomlashda esa milliy vakillik pozitsiyasi ham oldinga chiqadi.

Munosabat nominatsiyalari orqali diplomatik aloqalarni talqin qilish

“La France entretient avec l’Ouzbékistan des relations politiques, économiques et culturelles profondes, élevées au rang de partenariat stratégique en 2025. L’entretien a permis de faire le point sur les principaux enjeux de la relation bilatérale.”

(France Diplomatie, 30.06.2026.)

Fransiya O‘zbekiston bilan 2025-yilda strategik sheriklik maqomiga ko‘tarilgan chuqur siyosiy, iqtisodiy va madaniy munosabatlarni davom ettirmoqda. Suhbat ikki tomonlama munosabatlarning asosiy masalalarini ko‘rib chiqish imkonini berdi.

“Uchrashuvning asosiy natijasi sifatida O‘zbekiston-Fransiya munosabatlarini strategik sheriklik darajasiga ko‘tarish haqida tarixiy qaror qabul qilindi.”

(President.uz, 12.03.2025.)

Fransuz tilidagi “partenariat stratégique”, “relation bilatérale” va o‘zbek tilidagi “O‘zbekiston-Fransiya munosabatlari”, “strategik sheriklik” birliklari munosabat nominatsiyalari sifatida qo‘llangan. “Strategik sheriklik” davlatlararo aloqaning muayyan diplomatik maqomini belgilab, munosabat maqomining ko‘tarilishi freymini shakllantiradi. Fransuz tilidagi matnda bu maqom keyingi muloqotning shakllangan asosi, o‘zbek tilidagi parchada esa uchrashuvning asosiy natijasi sifatida berilgan. Natijada o‘quvchi diplomatik yaqinlashuvni hamkorlikning yangi bosqichga o‘tishi sifatida anglaydi.

“Le ministre de l’Europe et des Affaires étrangères, M. Jean-Noël Barrot, s’est entretenu le 22 octobre avec son homologue ouzbek, M. Bakhtiyor Saïdov, ministre des Affaires étrangères.”

(France Diplomatie, 23.10.2025.)

Yevropa va tashqi ishlar vaziri Jan-Noel Barro 22-oktabr kuni o‘zbekistonlik hamkasbi, tashqi ishlar vaziri Baxtiyor Saidov bilan suhbatlashdi.

“«Bu mening vatanim», degan Shavkat Mirziyoyev va hamkasbini bag‘riga bosib qo‘ygan. Fransiya prezidenti fotosurat [...] aloqa ramzi hisoblanishini ta’kidlagan.”

(Kun.uz, 13.03.2025.)

“Son homologue ouzbek” va “hamkasbini” birliklari shaxslarni boshqa siyosiy aktorga munosabati orqali nomlagani uchun munosabat nominatsiyalariga kiradi. Ular vazirlar va prezidentlarni mos institutsional vazifadagi tomonlar sifatida ko‘rsatadi. Fransuz tilidagi xabarda bu nomlash rasmiy hamkasblik freymini tashkil etadi. O‘zbek tilidagi matnda hamkasblik sovg‘a almashish va samimiy munosabat kontekstida berilib, diplomatik yaqinlik freymiga qo‘shiladi. O‘quvchiga rahbarlar bir-birini tan oluvchi va bevosita muloqot qiluvchi tomonlar sifatida taqdim etiladi.

“Se fondant sur les relations d’amitié et de coopération entre les deux pays, la France et l’Ouzbékistan s’efforceront d’approfondir et de diversifier leurs relations [...]”

(Élysée, 12.03.2025.)

Ikki mamlakat o‘rtasidagi do‘stlik va hamkorlik munosabatlariga tayanib, Fransiya va O‘zbekiston o‘z aloqalarini chuqurlashtirish hamda turli yo‘nalishlarda rivojlantirishga intiladi.

“Yashasin Fransiya va O‘zbekiston do‘stligi!» – Makron qabul marosimida.”

“Yashasin O‘zbekiston, yashasin Fransiya! Yashasin Fransiya-O‘zbekiston do‘stligi!”

(Kun.uz, 13.03.2025.)

“Relations d’amitié et de coopération” va “Fransiya-O‘zbekiston do‘stligi” – davlatlararo aloqani nomlovchi munosabat nominatsiyalari. Ular ikki mamlakat yaqinlashuvini do‘stlik va hamkorlik asosida talqin qilib, do‘stona sheriklik freymini shakllantiradi. Fransuz tilidagi deklaratsiyada do‘stlik kelgusi aloqalarning asosi sifatida, o‘zbek tilidagi xabarda esa qo‘llab-quvvatlanayotgan munosabat sifatida ko‘rsatiladi. Bu nomlashlar orqali o‘quvchiga davlatlararo aloqa o‘zaro yaqinlikka tayangan sheriklik sifatida yetkaziladi.

Kategorial nominatsiyalar orqali davlat va hamkorlik obyektlarini toifalash

“[...] alors que Tachkent prend ses distances avec la Russie, dont l’Ouzbékistan a longtemps été le satellite, en raison de la guerre en Ukraine.”

(Le MOCI)

[...] Ukraina urushi sababli Toshkent Rossiyadan uzoqlashayotgan bir paytda, O‘zbekiston uzoq vaqt uning satelliti sifatida tavsiflanadi.

“Endi rasmiy Parij Toshkentga Markaziy Osiyodagi oddiy ‘postsovet davlat’ sifatida emas, aksincha, [...] mustaqil, pragmatik va ishonchli hamkor sifatida ko‘ra boshladi.”

(Daryo.uz, 14.03.2025.)

“Satellite” va “postsovet davlat” davlatni muayyan tarixiy-siyosiy toifaga kirituvchi kategorial nominatsiyalardir. Birinchi nom O‘zbekistonni Rossiyaga bog‘liqlik orqali tanishtirib, matndagi uzoqlashish mazmuni bilan birga tashqi bog‘liqlikdan chiqish freymini shakllantiradi. O‘zbek tilidagi parchada tarixiy kategoriya o‘rniga “hamkor” munosabat nominatsiyasi oldinga chiqariladi. Natijada mustaqil sherik freymi yuzaga keladi: o‘quvchiga O‘zbekistonning ahamiyati uning hozirgi hamkorlik imkoniyatlari orqali tushuntiriladi. Parijning qarashi haqidagi ushbu tasvir Daryo.uz tahlili muallifiga tegishlidir.

“Ressources stratégiques, métaux rares : Macron va recevoir le président de l’Ouzbékistan à l’Élysée.”

“Il avait appelé à renforcer le partenariat et les échanges économiques avec ce pays d’Asie centrale aux réflexes toujours autoritaires malgré les réformes engagées.”

(Boursorama avec Media Services, 10.03.2025.)

Strategik resurslar, noyob metallar: Makron O‘zbekiston prezidentini Élyséeda qabul qiladi. U boshlangan islohotlarga qaramay avtoritar boshqaruv xususiyatlari saqlanayotgan ushbu Markaziy Osiyo davlati bilan sheriklik va iqtisodiy almashinuvni kuchaytirishga chaqirgan edi.

“Davlatimiz rahbari muhim mineral resurslarning istiqbolli konlarini o‘zlashtirish va ularni chuqur qayta ishlash, [...] O‘zbekiston-Fransiya ishbilarmonlik hamkorligini yanada rivojlantirishning istiqbolli yo‘nalishlari sifatida ko‘rsatib o‘tdi.”

(President.uz, 12.03.2025.)

“Ressources stratégiques”, “métaux rares” va “muhim mineral resurslar” obyektlarni iqtisodiy-strategik ahamiyatiga ko‘ra toifalovchi kategorial nominatsiyalardir. Ular diplomatik yaqinlashuvning resurslarga bog‘liq yo‘nalishini ajratib, resurslar bo‘yicha hamkorlik freymini shakllantiradi. Fransuz tilidagi sarlavhada resurs nomlari tashrifning asosiy mavzusi sifatida oldinga chiqarilgan. O‘zbek tilidagi matnda esa ular konlarni o‘zlashtirish va chuqur qayta ishlash imkoniyatlari bilan bog‘langan. Shu orqali o‘quvchiga hamkorlikning iqtisodiy asosi hamda undan kutilayotgan amaliy yo‘nalishlar ko‘rsatiladi.

3.4. Jarayon nominatsiyalari orqali siyosiy o‘zgarishni talqin qilish

“Le Président de la République a salué le renouveau de la relation bilatérale franco-ouzbèke, 22 ans après la dernière visite présidentielle ouzbèke à Paris, dans un contexte d’ouverture politique et économique de l’Ouzbékistan.”

(Élysée, 11.10.2018.)

Respublika Prezidenti O‘zbekiston rahbarining Parijga avvalgi tashrifidan 22 yil o‘tib, O‘zbekistonning siyosiy va iqtisodiy ochilishi sharoitida Fransiya–O‘zbekiston munosabatlarining yangilanishini olqishladi.

“Fransiya parlamenti quyi palatasi rahbari Yangi O‘zbekistonda amalga oshirilayotgan demokratik yangilanishlar, [...] borasidagi ishlarni yuqori baholadi.”

(President.uz, 13.03.2025.)

Fransuz tilidagi “renouveau”, “ouverture politique et économique” va o‘zbek tilidagi “demokratik yangilanishlar” birliklari jarayon nominatsiyalaridir. “Ouverture” mamlakatdagi o‘zgarishni siyosiy-iqtisodiy ochilish, “renouveau” esa shu sharoitdagi ikki tomonlama aloqani yangilanish sifatida nomlaydi. O‘zbek tilidagi matnda “yangilanishlar” ichki siyosiy o‘zgarishlarni birlashtiruvchi nom vazifasini bajaradi. Bu birliklar siyosiy yangilanish freymini shakllantiradi: o‘quvchiga mamlakat va uning tashqi aloqalari rivojlanayotgan jarayon sifatida taqdim etiladi. Fransuz tilidagi parchada ichki ochilish bilan tashqi yaqinlashuv bog‘langan, o‘zbek tilidagi xabarda esa yangilanishlarning xalqaro e’tirofi oldinga chiqarilgan.

“La visite d’Etat du président ouzbek à Paris les 12-13 mars 2025 a permis d’acter officiellement le rehaussement de la relation bilatérale entre la France et l’Ouzbékistan au rang de partenariat stratégique.”

(France Diplomatie, 02.04.2026.)

O‘zbekiston Prezidentining 2025-yil 12–13-mart kunlari Parijga davlat tashrifi Fransiya va O‘zbekiston o‘rtasidagi ikki tomonlama munosabatlarning strategik sheriklik maqomiga ko‘tarilganini rasmiylashtirish imkonini berdi.

“Uchrashuvning asosiy natijasi sifatida O‘zbekiston-Fransiya munosabatlarini strategik sheriklik darajasiga ko‘tarish haqida tarixiy qaror qabul qilindi.”

(President.uz, 12.03.2025.)

“Rehaussement de la relation bilatérale” va “munosabatlarni strategik sheriklik darajasiga ko‘tarish” birikmalari o‘zgarishni nomlovchi jarayon nominatsiyalaridir. Oldingi juftlikda “strategik sheriklik” munosabatning maqomini bildirgan bo‘lsa, bu yerda tahlil markazida aynan shu maqomga o‘tish jarayonining nomlanishi turadi. Har ikkala matnda u diplomatik yuksalish freymini tashkil etadi. Fransuz tilidagi xabar o‘zgarishning rasmiylashtirilganini, o‘zbek tilidagi matn esa qaror sifatida qabul qilinganini ta’kidlaydi. Natijada o‘quvchiga tashrif davlatlararo munosabatlarni yuqoriroq darajaga olib chiqqan siyosiy bosqich sifatida yetkaziladi.

Tahlil nominatsiya strategiyalarining freym shakllantirishdagi vazifasi referentning qaysi jihatini oldinga chiqarishiga bog‘liqligini ko‘rsatdi. Funksional nominatsiyalar siyosiy aktorlarni davlat vakillari sifatida, munosabat nominatsiyalari ularni o‘zaro aloqadagi tomonlar sifatida, kategorial nominatsiyalar muayyan tarixiy-siyosiy yoki iqtisodiy toifa orqali, jarayon nominatsiyalari esa kechayotgan o‘zgarishlar doirasida taqdim etadi. Shu tanlovlar voqeaning kimlar o‘rtasida, qanday munosabat asosida va qaysi yo‘nalishda kechayotganini tushuntiradi.

Funksional va munosabat nominatsiyalari bir-birini to‘ldiradi. Lavozim nomi aktorning rasmiy maqomini belgilasa, “homologue”, “hamkasb” va “hamkor” kabi birliklar uning boshqa tomon bilan aloqadagi rolini ko‘rsatadi. Natijada diplomatik voqea vakolatli va o‘zaro muloqot qiluvchi tomonlar uchrashuvi sifatida talqin etiladi. “Davlatimiz rahbari” shaklida esa rasmiy maqom umumiy mansublik bilan birlashadi. Bunday nomlash o‘quvchiga aktorni mamlakat nomidan harakat qilayotgan vakil sifatida yaqinlashtiradi.

Kategorial nominatsiyalarda freymni shakllantiruvchi asosiy tanlov davlat yoki obyektning qaysi toifaga kiritilishida ko‘rinadi. “Satellite” davlatning tashqi kuchga bog‘liqligini faollashtirsa, “mustaqil hamkor” uning munosabatdagi faol rolini oldinga chiqaradi. Resurslarni “strategik” yoki “muhim” toifalar orqali nomlash esa diplomatik yaqinlashuvning iqtisodiy ahamiyatini ko‘rsatadi. Demak, toifalash voqeani tushuntirish uchun muayyan asosni tanlaydi: tarixiy bog‘liqlik, hozirgi sheriklik imkoniyati yoki resurs manfaatlari.

Jarayon nominatsiyalari voqeaga o‘zgarish yo‘nalishini beradi. “Ouverture”, “yangilanishlar” va “rehaussement” nomlari siyosiy hamda diplomatik jarayonlarni ochilish, yangilanish va maqomning ko‘tarilishi sifatida tashkil etadi. Bu jihatdan “strategik sheriklik” bilan “munosabatlarni strategik sheriklik darajasiga ko‘tarish” o‘rtasidagi farq muhim: birinchisi erishilgan maqomni, ikkinchisi shu maqomga o‘tishni nomlaydi. Ularning bir matnda bog‘lanishi tashrifni yangi diplomatik bosqichga olib kelgan voqea sifatida ko‘rsatadi.

Qiyosiy natijalar ikki tildagi matnlarda umumiy va farqli yo‘nalishlar mavjudligini ochdi. Strategik sheriklik, rasmiy vakillik va do‘stlikka oid nomlashlar diplomatik yaqinlashuvning umumiy freymplarini shakllantiradi. Farqlar esa nomlangan jihatning kontekstda oldinga chiqarilishida namoyon bo‘ladi: maqom davom etayotgan hamkorlikning asosi yoki uchrashuv natijasi, davlat tarixiy bog‘liqlikdagi tomon yoki mustaqil sherik, siyosiy o‘zgarish esa ochilish yoki xalqaro e’tirof etilgan yangilanish sifatida taqdim etiladi. Bu xususiyatlar tanlangan matnlarning janri, manbasi va kommunikativ yo‘nalishi bilan birga izohlanadi.

Nominatsiyaning lingvopragmatik vazifasi referentni tanishtirish bilan birga, o‘quvchining diqqatini uning muayyan maqomi, roli yoki xususiyatiga yo‘naltirishda namoyon bo‘ladi. Matndagi nomlashlar o‘zaro bog‘langanda shu yo‘nalish izchil talqinga aylanadi va freymni shakllantiradi.

Jadval 1.

Nominatsiya turi	Asosiy birliklar	Freymni shakllantirishvazifasi	Aniqlangan freymlar
Funksional	Le Président de la République; davlatimiz rahbari; Fransiya rahbari	Aktorni rasmiy vakolat va mamlakat vakilligi orqali ko‘rsatadi	Davlatlararo rasmiy muloqot
Munosabat	homologue; hamkasb; partenariat stratégique; strategik sheriklik; do‘stlik	Tomonlarning o‘zaro roli, yaqinligi va aloqa maqomini belgilaydi	Rasmiy hamkasblik, diplomatik yaqinlik, do‘stona sheriklik
Kategorial	satellite; postsovet davlat; ressources stratégiques; muhim mineral resurslar	Davlat yoki obyektini muayyan toifaga kiritib, voqeaning tarixiy-siyosiy yoxud iqtisodiy asosi	Tashqi bog‘liqlikdan chiqish, resurslar bo‘yicha hamkorlik
Jarayon	ouverture; renouveau; yangilanishlar; rehaussement; munosabatlarni ko‘tarish	Siyosiy va diplomatik o‘zgarishning yo‘nalishini belgilaydi	Siyosiy yangilanish, diplomatik yuksalish

Tadqiqot savoliga javob shuki, nominatsiyalar voqeaning ayrim jihatlarini tanlab nomlash va ularni matn bo‘ylab bog‘lash orqali freymni shakllantiradi. Ularning tahlili diplomatik xabarda kim yoki nima haqida ma’lumot berilganini aniqlashdan voqea o‘quvchiga qanday tasvirda yetkazilganini tushuntirishga o‘tish imkonini beradi.

FOYDALANILGAN ADABIYOTLAR RO‘YXATI:

1. Charaudeau, P. (1997). *Le discours d’information médiatique : la construction du miroir social*. Paris : Nathan. 286 p.
2. Chong, D., & Druckman, J. N. (2007). Framing Theory. *Annual Review of Political Science*, 10, 103–126.
3. Entman, R. M. (1993). Framing: Toward Clarification of a Fractured Paradigm. *Journal of Communication*, 43(4), 51–58.
4. Fairclough, N. (1995). *Media Discourse*. London: Edward Arnold. 214 p.

5. Hanus, A., & Kaczmarek, D. (2024). Nomination and Predication as Profiling Tools in Media Discourse. *Prace Językoznawcze*, 26(3), 23–38.
6. Larasati, T. (2014). *Nomination and Predication Strategies Employed by Islamic Republic of Iran Broadcasting (IRIB) in Presenting News about Syrian Civil War: A Discourse Historical Approach*. Universitas Pendidikan Indonesia.
7. Reisigl, M., & Wodak, R. (2001). *Discourse and Discrimination: Rhetorics of Racism and Antisemitism*. London: Routledge. 298 p.
8. Reisigl, M., & Wodak, R. (2009). The Discourse-Historical Approach. In R. Wodak & M. Meyer (Eds.), *Methods of Critical Discourse Analysis*. 2nd revised edition. London: SAGE. Pp. 87–121.
9. Van Dijk, T. A. (2006). Discourse and manipulation. *Discourse & Society*, 17(3), 359–383.
10. Van Leeuwen, T. (2008). *Discourse and Practice: New Tools for Critical Discourse Analysis*. Oxford: Oxford University Press. 172 p.

INTERNET MANBALARI:

11. <https://www.boursorama.com/actualite-economique/actualites/ressources-strategiques-metiaux-rares-macron-va-recevoir-le-president-de-l-ouzbekistan-a-l-elysee-6708294eab11783b899ddee1ba8d6ccf>
12. <https://daryo.uz/2025/03/14/fransiya-orqali-yevropa-strategik-qadam/>
13. <https://www.elysee.fr/emmanuel-macron/2025/03/12/declaration-conjointe-sur-letablissement-dun-partenariat-strategique-entre-la-republique-francaise-et-la-republique-douzbekistan>
14. <https://www.elysee.fr/emmanuel-macron/2025/03/12/visite-detat-de-shavkat-mirziyoyev-president-de-la-republique-douzbekistan>
15. <https://www.elysee.fr/emmanuel-macron/2018/10/11/visite-officielle-a-paris-du-president-de-la-republique-d-ouzbekistan-m-chavkat-mirziyoiev>
16. <https://www.diplomatie.gouv.fr/fr/presse-et-ressources/decouvrir-et-informer/actualites/ouzbekistan-entretien-de-jean-noel-barrot-avec-saida-mirziyoieva-cheffe-de-l-administration>
17. <https://www.diplomatie.gouv.fr/fr/presse-et-ressources/decouvrir-et-informer/actualites/ouzbekistan-entretien-du-ministre-avec-son-homologue-bakhtiyor-saidov>
18. <https://www.diplomatie.gouv.fr/fr/information-par-pays/ouzbekistan/rerelations-bilaterales>
19. <https://kun.uz/news/2025/03/13/yashasin-fransiya-va-ozbekiston-dostligi-makron-qabul-marosimida>
20. <https://www.lemoci.com/france-ouzbekistan-moisson-daccords-lors-de-la-visite-du-president-shavkat-mirziyoyev-en-france/>
21. <https://www.president.uz/oz/lists/view/8269>
22. <https://www.president.uz/oz/lists/view/7942>

25-Sentabr, 2026-yil

23. <https://president.uz/oz/lists/view/7939>

24. <https://yuz.uz/uz/news/ozbekiston-va-frantsiya-prezidentlari-ikki-tomonlama-munosabatlarni-strategik-sheriklik-darajasiga-kotarishga-kelishib-oldilar->